СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 201. НЮ ЙОРК І ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 12-го жовтня 1945. No. 201. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, October 12, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

„ПОКІНЧІТЬ ДУРНИЦІ" І „ЙДІТЬ ДО РОБОТИ", КЛИЧЕ ПРЕЗИДЕНТ

Президент Гері Труман покінчив 5-денну поїздку по стейтах середнього Заходу зазивом до народу: „Покінчіть з дурницями" а потім „Йдіть до роботи". Ці слова сказав він в додатку до своєї промови, виголошеної при відкриттю останньої тами у воднім проекті ріки Тенесі у стейті Кентокі. У своїй промові сказав президент між ін.: „Перед нами стоїть найбільша доба в історії" отже „ми мусимо перебрати на себе відповідальність, ми її переберемо і кожний з вас як і кожний з нас стаємо до роботи для добра мирного світу так, як ми працювали для добра людства вчасі війни". Потім згадав Труман, що „ми ще маємо свої клопоти, а їх є кілька . . . Ми теж маємо кількох себелюбних людей, які більше думають про свої особисті справи ніж про добро загалу. Але ви не дасьте їм володіти собою. Ви приневолите кожного стати в його ярмо для праці й поступу, доки не прийде оця доба, про яку я згадав".

ТАЙҐЕРС ВИГРАЛИ ПЕРЕМОГУ В МІЖНАРОДНІЙ СЕРІЇ.

У річнім змаганню між обома головними американськими лігами гри в битого мяча („бейзбол") у так званій міжнародній серії віднесла перемогу дружина з Дітройту, знана під іменем „Тайґерс". Вона належить до Американської Ліґи. Проти неї грала дружина „Кобс" з Шікаґа, приналежна до Національної Ліґи. Змагання відбувалися в Дітройті. Остання гра відбулася в середу 10. жовтня, при якій перемогли Тайґерс 9:3. Усіх гор в міжнародній серії було 7. З виграннням перемоги Тайґерс осягнули чемпіонат у світовій серії на один рік.

РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНОГО „ДЕЙЛІ ВОРКИР" ВЕРНУВСЯ ДО ЦЕРКВИ.

Управляючий редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер" в Ню Йорку, Луїс Ф. Буденц, який ще є головою видавничої спілки цієї ґазети, вернувся до Католицької Церкви, в якій він був колись охрещений. Церемонія прийняття відбулася в катедрі св. Петрика в Ню Йорку в приявности професора теольоґії о. Фултона Шіна з Католицького Університету у Вашинґтоні. Разом з батьком стали католиками через охрещення його дві дочки й їх мати. Як причину залишення комунізму подав Буденц таке: „Я завважив, що комунізм має на ціли настановити тиранію над людським духом; він є у безконечнім конфлікті з религією і свободою": Буденц є в дорозі до університету Нотр Дем в Савт Бенд, Індіяна, де стане професором.

ЗАКРИЛИ 82 СВІЖИХ МАЙН ВЧАСІ ПЕРЕГОВОРІВ.

Страйк у майнах мягкого вугілля поширяється саме вчасі, коли між майнерською юнією і підприємцями відбуваються переговори для покінчення страйку. Упродовж 4 дня конференції закрито 82 свіжих майн з причини страйку.

Друкарські робітники в Шікаґу вийшли на страйк, а з цеї причини перестало виходити 800 бизнесових журналів. Друкарні щоденних газет не є обняті страйком. — Страйк докових робітників у Ню Йорку триває дальше, бо робітники переголосували постанову, щоб не слухати зазиву юнійних урядовців вертати до праці.

ВЗИВАЮТЬ УРЯД ИТИ ВПЕРЕД В АВІЯЦІЇ.

Представники 7 підприємств, які займаються будовою літаків, видали зазив до уряду, щоб він негайно приступив до поширення дослідів в справі летунства так щоб ці досліди йшли впарі з поступом розслідів про атомову силу, про самочинні мотори та інші нові винаходи. Вони домагаються від сенатської комісії, щоб створити окрему комісію для студій над летунством на далеку віддаль. Від цього, як твердить президент Кортис-Врайт Корпорейшен, залежатиме ціле зрозуміння воєнної тактики в будучности.

КАТАСТРОФА З БОМБОВИКОМ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

Бригадир-ґенерал Джозеф Л. Луценгайзер, заступник штабу для складання плянів Осмої Повітряної Сили і 5 інших визначних американських летунів, загинули вчасі катастрофи бомбера Б-29, яка трапилася на Тихому океані в неділю 7. жовтня коло острова Ґвам. Бомбер виїхав з острова Окінави, по дорозі один мотор зіпсувава, а потім 2 інші занялися. Літак впав у море. Із усіх виратувалися лише 3 подорожні — вояки, а 2 втопилися.

Секретар Бирнс запрошує 9 держав до участи в дорадчій комісії для МекАртура

Секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс вислав запрошення до урядів Анґлії, Росії, Китаю, Франції, Голяндії, Канади, Австралії, Нової Зеляндії і Филипин, щоб вони вислали своїх представників на 23. жовтня до Вашинґтону для зорґанізування Аліянтської Дорадчої Комісії з осідком у Вашинґтоні. Комісія малаб за завдання давати ради ґенералови МекАртурови в його адміністрації Японією. Злучені Держави на цих нарадах буде заступати майор ґенерал Франк Р. МекКой, який буде теж членом комісії.

У пресовій конференції секретар Бирнс дав пізнати, що недопущення преси до міжнародних переговорів викликує непорозуміння і тому він робить зусилля, щоб на будуче преса була допущена до нарад. На запит, чому не було щоденних звітів з нарад Лондонської конференції, відповів Бирнс, що советська делеґація тому спротивилася. Бирнс сказав теж, що на розсліджения положення на Балкані іде з його доручення Марк Етелридж.

СКИТАЛЬЦІ В НІМЕЧЧИНІ ДІСТАЮТЬ ВИСТАРЧАЛЬНІ ХАРЧІ

Бюро УНРРА у Вашингтоні видало заяву, в якій доводить, що збігці, які перебувають під американською окупаційною владою в Німеччині, дістають обильні харчі, а це по 2,300 кальорій на особу, замісць колишніх 1,300 кальорій, як було за часів Німеччини. Скитальці дістануть білий хліб, а німці чорний хліб. Воєнні плінники, які ще перебувають в Німеччині, вiступають частину своїх харчів для біженців і ця частина є вимірена владою. Діти колишніх німецьких невільничих робітників дістають молоко. Конґресмен Гертер з Масачусетс домагається, щоб з країв, де УНРРА дає допомогу, преса дістала свободу звідомляти про її діяльність.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ ПОЗИЧЦІ ДЛЯ РОСІЇ ДОКИ НЕ БУДЕ ЗМІНИ

Ґрупа конґресменів, які відбули подорож по Европі і вдвідали Росію, заявили свій спротив дати позичку Росії у висоті 6 міліонів, доки вона не переведе основних змін, між ін. доки не заведе такої свободи інформацій, яку дають Злучені Держави своїм міжнародним приятелям.

В британськім парляменті дебатують над націоналізацією Банку Англії

Лейбористи, що перемогли при останніх парляментарних виборах в Анґлії, предложили парляментови першу з далекойдучих реформ, заповіджених в часі виборчої кампанії. Тою реформою є націоналізація Банку Анґлії. Не є вона дуже радикальною вже тому, що дотеперішні шеровці, як проектується, дістануть добре відшкодовання, бо дістануть замісць шерів державні бонди, що будуть їм ґарантувати такі самі приходи, як їх мали останніми роками. Та проте це є велика реформа, що може згодом діткнути глибоко ціле економічне життя Анґлії, бож Банк Анґлії має можливість на це впливати, головно з фінансового боку. Цього бояться консервативні елементи і вони будуть пробувати обеспечитись проти таких евентуальностей. Та предложена урядом реформа має в парляменті запевнену більшість і буде принята.

ЯПОНІЇ ДОЗВОЛЕНО СПРОВАДИТИ ОГРАНИЧЕНУ СКІЛЬКІСТЬ ТОВАРІВ

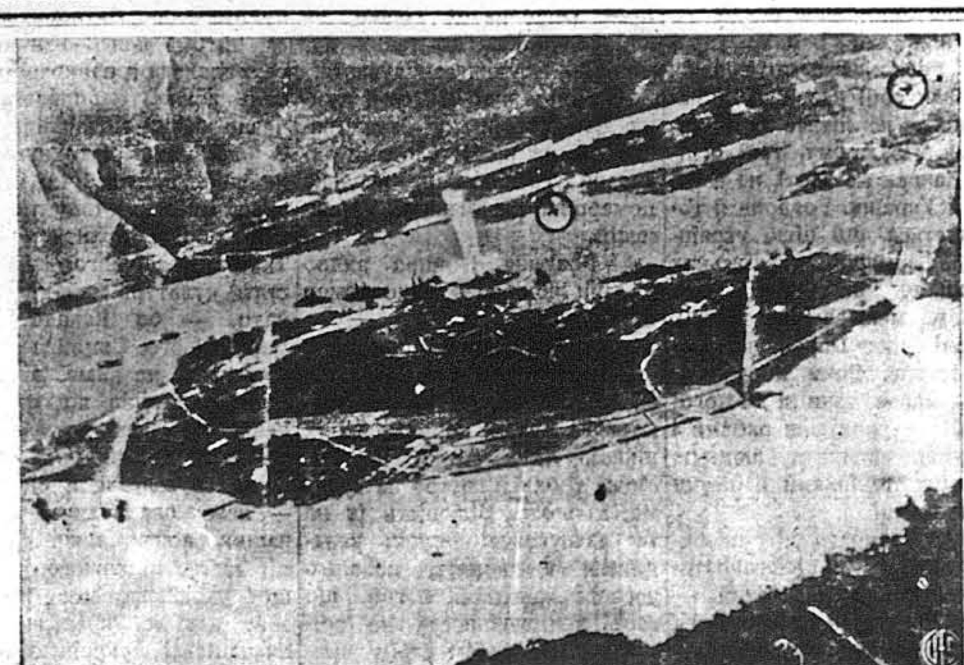
Аліянтська Верховна Управа в Японії зґодилась дозволити японському урядови на ввіз найконечніших товарів за готівку чи заплату товарами, які має. Іде тут у першу черґу про споживчі товари, з чого риж та збіже є на першому місці. Далі є велике запотребовання в сирій бавовні. Ґен. МекАртур дав урядови до пізнання, що Японія сама мусить подбати про виживлення свого населення.

ВЖЕ Є ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЯПОНІЇ, З КОМУНІСТАМИ НА ЧОЛІ

З свободи слова та зібрань скористали в Японії перші ліві, зокрема комуністи, що разом з соціялістами відбули в Токйо демонстраційний похід, з коло 800 осіб, з червоним прапором і вигуками, зверненими проти японського цісаря та монархічної системи, та співом пісні „Червоний прапор". Знов по деяких школах учні повиходили на страйк.

ЗА ДОБРИЙ ОБІД ПЛАТЯТЬ У ВАРШАВІ ВІД 60 ДО 100 ДОЛЯРІВ

Американський кореспондент, Ґледвин Гил, розповідає чуда про життя у Варшаві. Каже, що вона цілковито знищена, а проте на вулицях, серед руїн, можна купити, що хто хоче, якщо годен заплатити ту суму, якої жадають. Ось ті речі походять мабуть з грабежі, якої доконували ще німці в різних краях а далі з покутної торговлі яку вели вояки різних армій. За пачку американських циґареток треба заплатити доляра. За добрий обід платять по офіційному курсі від 60 до 100 долярів. Дивно тільки, звідки беруть люди гроші, коли місячна платня урядника така, що третина її вистарчає на купно одної пари черевиків. Теж нема ніякої перешкоди в цій „вільній торговлі", де треба платити такі високі ціни. Згадуючи за польські ґазети, кореспондент пише, що вони виглядаютьна „російську пропаґанду". Теж каже, що нема ніякої любови між росіянами і поляками, та що не люблять росіян навіть ті поляки, що з ними разом воювали.

ПАМЯТКА З ПЕРЛ ГАРБОР.—Отсю картину, подерту на куснi, знайдено в японській морській базі в Йокосука. Вона мабуть представляє першу японську бомбу, кинену на Перл Гарбор, 7. грудня 1941. Бачимо на ній японські літаки, як кидаються згори на американські кораблі.

НЕВДАЧА З ОРҐАНІЗАЦІЄЮ ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ ОЗНАЧАЛАБ КІНЕЦЬ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Таке заявив у Лондоні Едвард Р. Стетиніюс мол., голова американської делеґації до Орґанізації Обєднаних Держав. Знов британський премієр Клемент Р. Атлі, назвав цю орґанізацію „першою оборонною лінією Британії". Говорено про ці справи з нагоди демонстрації, яку влаштувала Асоціяція Обєднаних Держав. Стетиніюс запевнив, що Злучені Держави попруть Орґанізацію Обєднаних Держав з усеї сили, а якщо її осідок буде в стейтах, як це запропоновано, то це означатиме, що Америка „буде в Европі" Атлі говорив ще про атомову бомбу у звязку з новою війною, яка булаб для людства самогубством. А Стетиніюс пояснив, чому повстають труднощі в таких нарадах, як ті, що щойно відбулись в Лондоні збоку Пять Потуг. Він певний, що всі ті ріжниці дадуться вигладити. Ще сказав, що Злучені Держави не змагають до ніякого панування, ні в Европі, ні в Азії.

СТАЛІН НА ВАКАЦІЯХ.

З Москви звідомляють, що Сталін поїхав на відпочинок, не подаючи куди, ні на як довго. А що така новина була поміщена на видному місці у всіх часописах, то її, як небувалу, піддають різним здогадам, а найбільше політичним. Бо якщоб тут ходило про сам відпочинок, то, очевидно, ніхто не бачив би в цьому нічого дивного. Та тут звязують це з політикою, внутрішною і міжнародною. І додають, що якщо Сталін на вакаціях, то й не можна надіятись ніяких змін в політиці в найближчих тижнях, а то й місяцях. Що це означає, теж тяжко передбачити. Можна тільки комбінувати хіба з того, що пишеться тепер у советських ґазетах про таке як те, що американці й анґлійці збирають в Німеччині збройні сили, ворожі Тітови в Юґославії; що в Америці повно критики Бирнса за його відношення в Лондоні до Советів; що конґресмен Кофі сильно скритикував американську політику в справі Балкану; що американці не виявляють тайни атомової бомби; що Анґлія не пускає польських військ до Польщі, хоч 95% з вояків хоче вертати. Що це все означає, ніхто не знає. Це тільки вислід того, що в Лондоні не зґодилися на те, чого домагався Молотов.

ЛЯВАЛЬ БУДЕ РОЗСТРІЛЯНИЙ.

Є майже цілком певним, пишуть американські кореспонденти з Парижа, що бувший французький премієр, Пієр Ляваль не буде помилуваний ґенералом де Ґолом і буде розстріляний, можливо навіть того тижня, як тільки поверне де Ґоль з Бельґії. Його вже переведено до смертної келії. Теж сковано йому ноги. Адвокати пробують уневажнити судову розправу і вирок, але міністер справедливости заявив, що все відбулося згідно з законом. Значить, що з цього боку нема найменшого вигляду на якусь зміну смертного присуду.

БУВ ЛАСКАВИЙ ДО ЖІНКИ І ДІТЕЙ!

„Бестію з Бельзен", себто Йозефа Крамера, директора концентраційних таборів в Освенцімі та Бельзен, представляла на суді його жінка як дуже доброго мужа і ніжного батька троїх дітей. Німкині, що помагали тортурувати вязнів, підсміхувались, як слухали, як вона розповідала, як то Крамер болів над нещасною долею вязнів.

„ХАЙ ЖИВЕ ФРАНЦІЯ!"

З таким окликом згинув Жозеф Дарнанд, бувший начальник міліції в уряді маршала Петена. Перед розстрілом хотіли йому завязати очі, але він відмовився від цього.

ГОТОВІ ЗАПЛАТИТИ.

Совети зажадали, щоб їм відступити титулом відшкодовання фабричне знаряддя відомої німецької автомобілевої фірми Опель. Та так є, що ця фірма належала властиво до Дженерал Моторс, себто була надіщі американською. Супроти цього Совети заявили, що вони готові викупити ту фабрику. Дженерал Моторс зґолосила свої претенсії до фабрик Опеля, що розкинені по різних частинах Німеччини.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ЦЕНЗУРИ В ПОЛЬЩІ.

Американський амбасадор до Польщі, Артур Блис Лейн, звернувся до варшавського уряду з домаганням знести цензуру й уможливити американським та іншим чужинецьким кореспондентам висилати неценузуровані звіти. Тепер так є, що Польща є скомунікована з світом через Москву, а та теж цензурує депеші та письма, висилані з Польщі. Та таке є у всіх краях східної Европи.

ЗА ПОВНУ СВОБОДУ ІНФОРМАЦІЇ.

Британський премієр Атлі заявив у парляменті, що цензура, що існувала в воєнному часі, не існує, та що є повна свобода преси.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„РОСІЙСЬКИЙ БОЛЬШЕВИК" У ЛЬВОВІ

Большевицькі У. Щ. Вісті з 7. жовтня б. р. помістили на двох сторонах „уривок з доповіді Д. З. Мануїльського, виголошеної 6. січня 1945 р. у Львові, на нараді учителів Західних Областей України". Доклад цей був на тему „Українсько-німецькі націоналісти на службі у фашистівської Німеччини". Цей доклад заповідали комуністи в Канаді та Злучених Державах уже давно як дуже сензаційний. Та нема в ньому нічого такого, про щоб большевицькі ґазети не писали вже десятками разів. Але не в тому справа. Ні в тому, чого доконали німецькі злочинці на українських землях, бо щодо осуду цього чейже не може бути двох думок у нікого з українців. Ні теж не іде тут про те, щоби брати в оборону когось з українців, якщоб він дійсно помагав німцям український нарід, чи який інший, катувати і мордувати. Зате є щось інше, що потребує вияснення. А саме, хто підносить голос, заступаючись за український нарід перед українськими „націоналістами" і „самостійниками"? Бож у Мануїльського це не так кампанія проти „мельниківців", „бандерівців" чи „бульбівців", як вживання ось тих назв у Львові, в центрі Західної України, для компромітації й ліквідації українського самостійницького руху взагалі. А вживає цього засобу, як бачимо, той самий, що пізніше заступав у Сан Франсиско „незалежну Україну", не відчуваючи там навіть встиду, що представники інших держав і народів, включно з американськими, давали йому ясно зрозуміти, що він наділі московський раб і тільки як такий, беручи себе за українця, твердить перед світом, що Україна є справді вільною і незалежною державою, коли вона такою не є. Отже уже навіть у Сан Франсиско знають, що Україна не вільна, а Мануїльський пробував у Львові переконувати самих невільників, що так не є. Говорив про німецькі звірства, про які ті українці краще нього знають, бо відчули їх на своїй шкурі. Говорив про українські рухи й особи, на яких добрих чи злих сторонах ті люди сто разів краще визнаються ніж такі як Мануїльський, бож вони з українським життям нічого спільного не мали, хіба крім того, що дехто з них виріс на українськім хлібі. Українська Загальна Енцикльопедія подає про цього Дмитра Мануїльського таке: Російський большевик українського роду, попович з Поділля . . . 1918 в Києві член російської делеґації для мирових переговорів з Україною і т. д. Отже той „росіянин", що родився в Україні, а служив навіть по революції Росії й як росіянин перейшов на Україну, щоб там виконувати прикази Кремля, тепер докінчує свою московську службу ще й в Західній Україні, у Львові. Ніби все знає, а тільки про кремлівські звірства в Україні нічого не чув, хоч сам був їх учасником, а то й є. Та ще каже дякувати за них Кремлеви, кінчаючи промову про „безмежну пошану до великого батька й учителя, найкращого друга українського народу, товариша Сталіна", того „мудрого полководця", що визволив український нарід . . .

Ось так промовляв у Львові „російський большевик", попович з Поділля, вигодований українським хлібом. А чи інакшими є такі наші поповичі, що з Підгіря, а тепер в Америці, та промовляють з „Громадського Голосу" в Ню Йорку?

Що спричинило зміну поглядів?

Було це в 1934 році. У памяти американських українців була ще дуже свіжою рана, що її завдала червона Москва Україні. На вічах, святах, зборах, та взагалі при кожній нагоді згадувано про цей нечуваний злочин, якого допустився Кремль, вимордувавши голодом міліони українських людей упродовж тільки одного року, 1933-го року, що на вічні часи житиме в памяти українського народу як рік неслави й ганьби для крівавого московського режіму.

Про цей злочин червоного Кремлю згадували американські українці при кожній нагоді, де тільки вони збирались в більшому числі. Згадувано про нього й на ювилейних святах Українського Народного Союзу, який обходив тоді 40-ліття свойого існування. Та на одному з таких свят один молодий член висказався раз так, що, мовляв, ми забагато часу, уваги, енерґії звертаємо на старокраєві справи і забагато мішаємось у старокраєву політику.

Так сталося тоді, а в 1945 році один молодий член Союзу, описуючи важке положення українських збігців в Европі, що опинились поза межами своєї рідної землі, закликає американських українців помагати цим жертвам війни, бо як пише він — „нам не вільно сидіти з заложеними руками та приглядатись, як гинуть наші брати. Мусимо памагати їм де можна й скільки можна..."

Листів подібного змісту було більше. Усі вони висказують подив і велике захоплення на вид цього незломного духа, яким перенятий український нарід, не зважаючи на цю безмежну траґедію, яку він тепер переживає. Між цими членами, що тепер так пишуть, може був і неодин такий член, що колись був такого погляду, що його висказував один з наших молодих членів в 1934 році. Звідки така зміна в поглядах? Чому цей молодий член, що глядів на нашу поміч, на наше зацікавлення старокраєвими справами, як на старокраєву політику, тепер самий бавиться в подібну політику"?

Це тому, що стрічаючись з українцями в Европі, він мав нагоду переконатись наочно, що це за люди, пізнати ближче їх положення, вдуматись в їх судьбу, горе, кривди і пізнати, що виступати в обороні слушних прав цього народу, цікавитись його долею, це не політика, а звичайна людська річ. Будучи вихованим на свободі, він тим болючіше відчув, як страшною, нелюдською і жорстокою мусить бути ця влада, від якої втікають люди в світ за очі, яка змушує покидати рідну землю, родину, своїх найближчих.

Зміна в поглядах цих молодих членів наступила також і тому, бо взагалі американський нарід почав у цій війні глядіти на европейські справи іншими очима, як це було до війни. Прихильники повного відмежування та невмішування Америки в европейські справи взяли були тоді верх над цими, що саме у такому ізоляційному становищі Америки добачували для неї велику небеспеку. Прихильники такої ізоляційної політики знаходили широке попертя серед американської суспільности якраз із вини самої Европи, яка зараз по першій світовій війні подоптала ці благородні ідеї свободи, якими бажав обдарити всі европейські народи великий президент, Америки Вудров Вилсон, а натомісць держалась д а в н о ї політики поневолення та визиску слабшого сильнішим.

Та коли зачалась друга світова війна, коли американці пізнали, що сама віддаль Америки від Европи не захоронить її перед небеспекою ворожого нападу, коли американці переконались, що вони, будучи складовою частиною світової спілки народів, не можуть стояти осторонь, тоді й наступила зміна поглядів щодо того, що Америка не може відмежувати себе від решти світа, але мусить брати чинну участь в його обороні й в його порядкуванні.

Така загальна зміна погляду Америки щодо її міжнародної ролі, мусіла тимбільше вплинути відповідно на зміну поглядів цеї американської молоді, що була кровно звязана з українським народом, який одинокий з великих народів в Европі не дочекався примінення до себе Вилсонівських засад самовизначення народів. А як ця молодь знайшлася тепер в Европі й переконалась особисто про те, що теперішній московський режім несе українському народові не свободу, а неволю, не ратунок, а загладу, тоді вона почала глядіти і на цю працю, яку вели американські українці для помочі Україні, не як на старокраєву „політику", але як на людяний, християнський обовязок, який наказує сповнити наше сумління.

Ці молоді члени, що самі знайшли там за морем відповідь і розвязку на те, чому нам помагати і цікавитись долею поневоленого українського народу, ці молоді члени, що самі пізнали, що наша поміч, це не політика, а оборона святої, слушної і справедливої справи, вертають тепер до нас. Тому нам треба подбати, щоб цей практичний досвід щодо розвязки українського питання тут на американській землі, що його здобули ці молоді члени там за морем, не пішов тепер намарно. Цей досвід, це зацікавлення, треба тепер поглибити, посилити. Ми можемо це осягнути дальшими видавництвами про Україну, щоб тим давати нові засоби для поширювання з н а н н я про український нарід, його культуру, історію, традиції. Бо щоб цікавитись визвольною справою якогось народу, щоб обороняти право даного народу до волі, до власної держави, то насамперед треба добре пізнати цей нарід, його бажання і стремління.

Саме таку освідомлюючу працю веде тепер Союз. І є певним, що делеґати на наступну конвенцію Союзу заявляться за те, щоби цю працю продовжувати. Та щоб Союз міг повести цю працю в ще більших розмірах, як це досі було, то чи не вартаб нам усім застановитись і над тим, що розмах цеї праці залежатиме від нас, урядників, делеґатів і членів. Бо чим більше ми зробимо для посилення Союзових рядів, тим більше зможе Союз зробити для цеї благородної цілп, себто для дальшого зацікавлювання нашої молоді долею України, вдержуючи отсе зацікавлення принаймні так довго, поки Україна не звільниться з московської неволі.

Д. Галичин.

„Без відбудови засад не варта жити у світі"

Минулого тижня вернулися в Америку делеґати на лондонську конференцію міністрів заграничних справ Пятьох Потуг. Про цю конференцію написано багато коментарів у світовій пресі, а всі вони оперті лише на довірочних інформаціях, поданих кимсь з учасників конференції. Конференція була тайною і не оголосила ніякого урядового комунікату. Саме тому показалася конечність, щоб про конференцію заговорили учасники нарад. Це вчасти і зроблено. Дещо, появилося в російській пресі без підпису чи уповажнення міністра закордонних справ Вячеслава Молотова, а вітверто в Злучених Державах заговорив до загалу по радіо американський міністер заграничних справ Джеймс Бирнс і його помічник на конференції Джан Фостер. Перший промовив у пятницю 5. жовтня, другий в суботу 6. жовтня. Їх промови доповнюється взаємно, отже треба їх вважати за авторетативне зясування перебігу нарад, на яке вже покликаються і будуть покликатися політики, дипльомати і письменники в будуччині. Їх промови важні тому, що конференція не довела до цілей, для яких була скликана, ба навіть через розеднання учасників не спромоглася на спільний комунікат.

„Перші розмови Ради Міністрів Заграничних Справ покінчилися застоєм" — сказав на самому вступі Бирнс. — „Одначе це не мусить і не повинно позбавити нас другої і ліпшої нагоди йти вперед в справі миру". Дальші виводи Бирнса такі:

Як у міжнародніх так і в краєвих справах я вірю в потребу інтеліґентного компромісу. Таке наставлення потрібне на міжнародній конференції, де якусь акцію можна підняти лише на підставі одноголосної угоди. Трудноші на конференції в Лондоні навчать людей розуміти, що ніхто з нас не може писати миру на свій лад. Американці різняться між собою у краєвій політиці, але в заграничних справах вони хочуть однодушности. Тому я запросив з Републиканської Партії пана Джана Долеса я свого дорадника на конференцію. Він не лише був дорадником, він був спільником. Досвід учить, що між великими державами треба певного порозуміння наперед, коли вони хочуть осягнути ціль. Так на конференції голов держав в Потсдамі рішено, щоб їх працю вели в їх заступстві високі урядовці. Отже Рада Міністрів закордонних справ мала бути тілом для дослідів і підготови мирової конференції. Тут мали бути вироблені підстави для заключення миру з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією,

На початку нарад обговорено підстави до полагодження граничного спору між Югославією й Італією; до приділення островів Додеканезе до Греції; до наладнання справ італійських кольоній; але не можна було дійти до поладнання відшкодування, які малаб заплатити Італія на домагання Росії, бо Америка не може давати допомогу на втримання Італії, на те, щоб вона платила відшкодування Советам. Доволі багато зроблено для залкючення миру між Фінляндією і Росією, а так само і в справі миру з Болгарією. Америка піддала думку, щоб в мирі до мирового договору з Румунією й Болгарією вписати ті самі засади для збереження людських прав і волі, які вписано до італійського мирового договору. Такесаме мало бути і в мирі з Угорщиною. Та заки зачали на конференції працювати над цею справою, советська делеґація заявила, що вона вицофує свою згоду на поступовання в справі мирових договорів, на котрі рада згодилася в початках.

Між загалом поширено вісти, що Америка й Анґлія не хочуть признати уряду Болгарії й Румунії за те, що вони приязно відносяться до Советів. Треба ствердити, що нема гіршого незрозуміння нашого становища, як оце. Ще на конференції в Ялті, де я був приявний, Аліянти погодилися, щоб у звільнених краях помогти створити тимчасові уряди, які опираються на демократичних елементах широких верствах народу і то вибрані вільним вибором з волі населення. Цеї постанови не дасться перевести там, де відмовлено свободи слова і зібрання. Така політика (свободи) запоручена президентом Рузвелтом є і буде політикою Америки.

У Берліні ми заявили, що ми провіримо на такій підставі признання румунського і болгарського уряду. Цього не можна провірити, як довго нема дозволу на свобідний вїзд кореспондентів і на пересилання звідти кореспонденцій без цензури.

Американський уряд поділяє думку советського уряду, що у східній Европі повинні бути уряди приязні до Советів. Одначе тривалий мир залежить не лише від приязни урядів, але і від приязни народів.

На першім засіданню ради 11. вересня всі погодилися, щоб запросити до участи в нарадах представників усіх 5 великих держав. Таксамо тоді погодилися на вказівки щодо миру для Італії, Румунії, Болгарії, Фінляндії і ніхто не противився. Щойно 22. вересня советська делеґація піднесла заміти, що рішення з 11. вересня нарушило угоду з Потсдаму і зажадала усунення представників Франції й Китаю від нарад. Таке усунення не причиниться до гармонійного співділання в Орґанізації Обєднаних Держав. Ми опісля робили все, що могли, щоб углаголити советську делеґацію, але вона не хотіла про ніщо говорити, доки не буде цофнена постанова з 11. вересня. Ми виступили з пропозицією, щоб скликати іншу конференцію для залкючення миру з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією, і щоб у ній звяли участь представники Трьох Потуг, а потім щоб на ню згодилися представники Франції й Китаю і щоб таке мирове предложення удобрили европейські члени Обєднаних Держав і ті держави зпоза Европи, що брали участь в війні проти держав Осі. Советські делеґати заявили, що вони не можуть згодитися на американські предложення, заки не повернуться до Москви і заки не порадяться особисто зо своїм урядом.

Ясне, що не може бути згоди, доки інші делеґати не будуть готові уступити із своїх поглядів і переконань перед поглядами советської делеґації. Злучені Держави хочуть диктувати мир своїм ворогам,

---

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

92)

— А що саме?

— Завжди, на все свій час! Мої діти, бачиш, до школи не ходять. Трохи задалеко, це раз; а по друге, учителював колись я, а й моя дружина дипльомована учителька і то першоклясна. Вчимо дітей самі всьому, чого нас колись навчено.

— Я завважив, що ваші діти у шкільний час вдома, ще першого дня. Здивувався тому, але ви самі й діти тодіж мені пояснили.

— Отож бачиш. Щоб ти у нас не байдикував, ми й рішили дати тобі заняття. Ти добре знаєш свою матірню мову?

— Ну, щеб пак! — озвався Безхатний.

— Отже, вчитимеш дітей української мови. Попри життя одержуватимеш дві десятки місячно. Не мало буде?

— Таж я в лісі, тяжко на морозі працюючи, не зароблю стільки! Тільки дивно мені, що ви, пане, бажаєте вчити дітей по українськи. Я бачив сотки українських професіоналістів у Канаді, що їх діти калічать українську мову до границь неможливого. Бачив людей з університетською освітою, які і по анґлійськи не навчилися, і матірню мову призабули.

— Такі з них і українці! — випускаючи струмки диму зневажливо промовив суддя. — Знаю й я таких немало, українців, росіян, взагалі словян. Поміняли собі назвища, думають ніхто не пізнає їх походження. По моєму, такі осібняки Канади не варті, не варті вони й України. Говорив я тобі, здається, що ціню українських фармерів, українських робітників. Інтеліґентів, на загал, не маю за що цінити. За своєї судової практики трохи їх пізнав. Вони поза збиванням майна, таки ні до чого! Це якісь тирани між рабами і раби між вільними людьми, вчені між темняками й неуки між вченими.

— Аристократи між плєбеями і плєбеї між аристократами, — перебив Безхатний. — Великі прихильники мудрости раба: — покірне телятко кілька маток ссе. Несловні плазуни, партійники, побожні безвірники, заздрісні на талан іншої людини. Чи не такі думки ви хотіли висловити, пане суддя?

— Приблизно! Тільки, як хлопче, дійшов до таких думок?... — суддя зачудувався.

— Добродію! Ці самі думки про українську інтеліґенцію, тимиж навіть словами висловив український, недавно померший письменник, Турянський.

— Розумна і щира видно був він людина! І певно помер молодо?

— Не дотягнув і сорок пять!

— Ваші пани професіоналісти назагал за черево тільки дбають. Та Канаді користи з них ніякої. Хліб тільки псують. Може трохи й гостро їх судимо, та щож... Більшість їх на те заслуговує! Гідним канадійцем в понятті кожного чесного канадійця є той, що своєї національности не зрікається, по силам своїм працює над піднесенням її на вищий рівень, вносить у канадійську збірноту свої культурні питоменности, звичаї... Кожна національність вносить свою частку. Все добре, гарне, прийметьсдя. Витвориться нова, питомо канайська культура, складена з найкращих надбань кожної народности... Ти певно бачив мозаїчні вироби. З дрібних різнокольорових каменів, плиток, чи ще там чого, мистець творить чудовий образ, архитвір часом! Такою мозаїчного мусить стати культура майбутньої Канади, — бо Канада країна майбутнього. Самий я мови української не знаю, от кілька простіших слів від фармерів навчився. Дітей хочу навчити тої мови докладно. Знання не шкодить взагалі, а попри те — цеж мова великої частини наших співгромадян. Досі не міг найти підхожого учителя, щоб українську мову нетільки знав, але по українськи вмів. Канадійські українські учителі самі свою мову здебільша калічать. Ну, то як? Згода?

— Певно! — радо погодився Безхатний. — Не знаю, чи зможу я вчити?... На вчителя я ніколи не готувався, ані шкіл всяких ні високих ні низьких не кінчав.

— Тим краще! Будеш вчити своєю власною методою, як самий вчився.

І таким чином, для самого себе неоподівано, пошився Безхатний у домашні учителі. Кожного дня мусів займатися з дітьми дві години. Жадних підручників не мав, може і на ліпше. Підручників для навчання анґлійців української мови українці не придбали. Підручники загальні — зовсім не надавалися.

„Зо страхом Божим і трепотом" переводив він першу лекцію наступного дня по обіді. Тактовні Дорінсайди — батьки у кімнаті навіть не показалися. Учитель і троє учнів літами мало різнилися. Товариські взаємини витворилися між ними від першого дня гостювання. Критикувати вони не критикувалиб, але Безхатний потерпав, щоб Боже борони з його учительства не сміялися.

Першу лекцію перевів по анґлійськи. Пояснив, що людина, яка хоче вчитися української мови, краще нею цікавитиметься, коли знатиме, що таке Україна, де вона — на землі чи на Марсі, скільки тих українців є на світі, звідки вони взялися. Пояснював кількома річеннями, щоб учнів не нудити, не перегружувати їх розум. Учень і учениці старанно його слова собі записували. Наводячи важні історичні події в Україні, надмінював, що в Анґлії у той саме час панував такий то а такий король, сталася така то й така важна подія. Така метода улекшувала учням краще сказане запамятати. А крім того будила їх увагу й до народу, що мав так давну історію.

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ЩО ПИШУТЬ?

I.

Я НЕ ПОЧУВАВ БИ СЕБЕ ДОБРЕ, ЯКБИ НЕ СТАРАВСЯ ІМ ДОПОМОГТИ...

Так пише про українських біженців в Европі молодий американський вояк з українського роду, Гері Полчинський (Полчі), член 361 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку, в листі, що видрукований по англійськи в „Юкрейніен Віклі". В тому листі — в перекладі на українську мову — читаємо таке:

* * *

А це інша справа; вона відноситься до долі великого числа українців. Недавно мене перенесли до Інґельштадт, в Німеччині. Як я прохожувався по парку, мені причулось, що чую українські голоси. Я заглянув між дерева і побачив громадку дітей, яких 30, у віці від трьох до сім років, та учительку, років 20. Вони молилися по українськи, а потім учителька зачала вчити їх вершика. Одно з дітей повторяло це голосно по українськи. Мене це здивувало. Подумав собі, мушу я в те вглянути. Спершу я вернув до бараків, накупив цукорків і вернув назад та наблизився до громадки і представився. Я сказав учительці, що я українець, та що чув, як вони розмовляли. Вона була рада і пояснила мені, що тут є много українців, в таборі. Потім візвала дітей деклямувати і співати знані нам українські пісні. Вони співали дуже гарно своїми діточими голосами. А далі почали українські забави, такі, як і в нас в Америці, тільки, що говорили по українськи. Я їх дуже полюбив та роздав їм всі ласощі, що їх мав. Вони були дуже вдоволені, бо це рідкість дістати такі речі. За той час надійшли многі інші українці, що мене завважили і почули, що розмовляю по українськи. Я дізнався, що тих людей забрали з їх домів у Галичині та змусили працювати для німців. Це ті самі люди, над якими знущались поляки і росіяни, а потім німці. Я говорив з деякими, що походять з того міста, що моя мама, з Бережан, а вони сказали, що місто дуже знищене. Розповідали про страшні відносини в дома, як і те, що витерпіли, як прийшли німці. Всі вони були бідно вбрані. Я їм дав цигареток, а це для них люксус. УНРРА помагає їм вдержатись при життю і то все. В нашій менажі українські діти просять того, що лишилось з обіду і кави. Мене це дуже боліло глядіти на українських дітей у такому бідному стані! Я оглянув бараки, де вони живуть і прикро було глядіти на те, як і де вони сплять... Не знаю, як вони перезимують. Їх одяг дуже драннтивий; потребують чогось теплішого на зиму. Мають по одному одягу і то все.

Вони теж бездомні. Хотілиб вертати домів, але знають, що під совєтським режимом будуть ще гірше терпіти. Всі вони ненавидять совєтську владу, бо багато витерпіли від неї. Вони не хотілиб те саме знов переживати. Тому і остають тут, вибравши менше з двох лих. Ті люди, це такі самі українці як ми всі, а многі з них мають рідню і приятелів в Злучених Державах, що могли би їм помогти... Мені жаль тих людей і треба щось робити, щоб їм допомогти. Вони потребують харчів і одежі, а найбільше того, щоби піддати їм надію, що ми їм поможемо. Не зважаючи на біду, вони якось зорганізували гарний хор. Було надзвичайно приємно слухати його співу. Я теж бачив деякі народні, українські танці Ті люди живуть тільки теперішністю, будуччина для них якби не існувала. Є їх кілька соток, різного віку, від дітей до старців.

Як українець, я не почував би себе добре, якби не старався їм помогти. Та Ви там цілий час працюєте, щоб поліпшити долю українського народу, то мені здається, що може і в тому випадку щось поможете. Принаймні помістіть якусь статтю в ґазеті, щоб українці в Америці пізнали, які ті справи маються, а я певний, що вони зроблять усе що зможуть, щоб поліпшити їхню долю. Я так бажав би собі, щоб тим українцям в Інґельштадт можна було якось облекшити їхню нужду...

II.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ БРАТОВИ?

В. Г. одержав листа з рідного села в Самбірщині, Галичина, від свого брата, як відповідь на його листа. Лист був в дорозі чотири місяці, так, як і його до нього. Був зареєстрований. На коверті є російські марки на суму 70 колійок. В тому листі є самі особисті справи і родинні, але важне те, як і такі вісти розуміти. Тому В. Г. дає ще й свої пояснення.

В листі є таке:

„Тепер ми маємо тільки одну корову. Замісць моїх молодих коней, що взяли на війну, я заледви купив собі таку шкапу, що має аж 28 літ... Питаєш брате за озимину, то маю два кусні жита. А тепер посіяв ярину і посадив бульбу. Всьо обробив скоро, за два дні... Наше село стоїть. Старий Самбір і Самбір стоять, лише склепи понищені. Нема нічого, ніхто нічого не купує і нічого не продає".

В. Г. пояснює це ближче так:

За нормальних часів, коли брат ярував власними кіньми, а не спрягався, то забрало йому якраз три тижні. А тепер поярував за два дні... І то на тій самій господарці! Тому 10 років, як я його відвідував, женці нажали 19 кіп жита і 8 кіп пшениці, а тепер мали лише „два кусні". Тоді брат мав на господарці пять коров та шестеро ялівок і телят, а тепер заледви одну корову.

ПОШУКУЄМО 349 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

150) Константин Оліяр, Тонтон, Масачусетс	$ 100.00
151) Відділ 40 Організації Державного Відродження України в Тонтон, Масс.	100.00
Разом	$ 200.00
Попередно проголошено	14,950.00
Разом	$15,150.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ПОПЕРЕДНИКИ КОЛЮМБА

(Факти й леґенди).

Згадуючи Колюмба 12-го жовтня, мимоволі приходять на думку імена інших осіб — дійсні й леґендарні — які бачили Новий Світ ще перед тим, як Коллюмб зі своїми моряками приплив до коралевих островів Західної Індії.

Поміж ранніми подорожними до Нового Світу треба перш за все згадати дві особи з півночі: Лиф Ериксена та Торфин Карлсефени — історичні постаті з доби середніх віків. Хоч нема докладних географічних відомостей про їх подорожування, проте є джерела, головно народні перекази — так звані „саґи" — які доказують, що Лиф Ериксон, десь біля 1,000 року, був першим, знаним европейцем, що вступив на береги Нового Світу. Згідно з тими переказами сам Ериксон не був кольонізатором нової землі. Це був Карлсефени — з відомої родини в Ісляндії — який за пару років після Ериксона направився на захід як голова найбільшої тогочасної експедиції для кольонізації Америки. Ця спроба не мала успіху, скоро скінчилась, зустрівши ворожий спротив індіян. В якому саме місці висіли й де робили спробу кольонізації ці ранні гості на американській землі, залишається спірним питанням. Дослідники народних саґ знаходили вказівки, описи, які можна віднести до Лябрадору, Нюфаундленду, Нової Скотії та Кеп Бретону. Дехто думає, що вони були і в Род Айленд, звязуючи їх з багато дебатованою „Круглою Баштою" в Нюпорті. Проте, пізніші вчені доводили, що „Камяний Вітряк" був побудований одним з кольоніяльних губернаторів Род Айленду, який про нього згадує у заповіті.

Щодо інших випадкових подорожніх, яким трапилося побачити береги Нового Світу ще до 1942 року, то про них маємо менше точних історичних відомостей, ніж про щойно згаданих Ериксона та Карлсефени. Серед них були люди різного національного походження і про всіх можна сказати одне: „Так вони могли бути тут, але ми не маємо на те вистарчальних доказів". Можна, скажім, вірити, що хінські чи японські човнирі-джонки припливали до Тихоокеанських берегів Америки ще до 1492 року. В одному гарному переказі говориться про те, як зі сходу прибули до Тихо - океанського побережжя якісь будійські місіонари через Камчатку та Алевтські Острови. Вони ніби то досягли країни, яку звали Фузан. Дехто думає, що то було Мексико, вчені більше схиляються до думки, що то мала бути Японія.

Збереглися також неясні леґенди про ірляндських монахів, які разом з прихожанами — чоловіками й жінками — ніби-то оселились в 10-тім століттю десь у північній частині Північної Америки. Відоме також оповідання про принца велшського Мадока. Говорилося, що він покинув королівство свого батька, відплив з Ірляндії далеко на північ, де знайшов родючу, але не заселену країну, яка могла бути Юкатан і Вірджінія. Існували перекази про „велшських індіян", які нібито були його нащадками. Ці перекази зявилися в наслідок одної статті, що появилася на початку 18. століття в одній з лондонських газет. З бігом часу, оповідалося, що ті індіяни говорять велшською мовою, мають біблії в тій мові, та що жили на побережжі Атлантійського океану. Ці перекази трималися деякий час, але чим далі, „велшських індіян" відсувалося в тих переказах все більше на захід, доки вони не зникли в Тихому океані.

Відомо, що брати Зено — з відомої венеціянської родини — дісталися до островів північного Атлантику. Значно пізніше один з їх нащадків, показуючи якісь мапи й записки, старався доказати, що один з братів Зено був на американському березі. Дуже можливо, що за свого життя, повного пригод на морю, він дійсно міг доплисти до берегів Нового Світу, але нема точних, незаперечених доказів, що так воно було. Як також нема доказів, що якийсь Жан Кузен, з Дієппа, у Франції, пливучи попри східні береги Африки, бурями був відкинутий на захід і опинився біля берегів Бразилії, будучи першим европейцем, що побачив ту країну. Проте, відомо, що щось подібного траплялось пізнішим мореплавцям. Кажуть, що рибаки баски також перепливли Атлантик ще до часів Колюмба.

В описах подорожувань по морю за тих часів є багато помилок і неточних відомостей. В ті часи ще невідоме було існування величезного континенту на захід від Европи й на схід від Азії. Проте можна певно вірити, що час від часу, ще до 1492 року, невідомі, відважні мореплавці зі Старого Світу досягали берегів Нового Світу. Одні — помилково, другі — шукаючи пригод, треті — загнані бурями. Але вони ніколи не залишалися там досить довго, ані не пізнали того краю настільки, щоби мали славу, що вони його „знайшли". Ця слава належить Христофорові Колюмбові, подорожування якого на захід не було звичайним випадком в життю одної людини, але світанком нової доби в історії Европи і цілого світу.

Проте леґенди, перекази про тих ранніх мореплавців надалі хвилюють уяву, певно не менше від тих, які збереглися серед мешканців Мексика й Центральної Америки про еспанських завойовників. Вони все говорять, про своїх білих предків, які приплили через океан зі сходу, так як еспанці. Вони з покоління в покоління передають про те, що білі люди прибули до берегів з того боку, де сходить сонце й прибули, щоби правити країною. Хто були білі люди в тих леґендах? Чи не є вони символом всіх тих чисельних народів зі Старого Світу, які взялися творити нові країни на континенті, шлях до якого відкрив і вказав Христофор Колюмб — мрійник, дослідник і великий мореплавець?

Загальна Рада — ФЛІС.

але не хочуть диктувати умов миру своїм союзникам. Тому ми вважали за відповідне перервати наради, щоб совєтська делеґація могла порозумітися з Москвою. Коли нам стало ясне, що навіть не вдасться списати спільного протоколу з конференції, дальші засідання стали безціль.

Справа, над котрою позірно прийшло до застою, є незначна. Одначе тут іде про далекосяглі справи до вирішення. Отже не про те, чи мир мають подиктувати три держави, чи хоч би пять, але чи виключити усі інші, які брали участь у війні; дальше чи рада міністрів заграничних справ поступає на підставі права вета, признаного Раді Забеспеки Обєднаних Держав. Там признано вето, але лише в справах мериторичних, а не щодо поступовання. А тут саме, в раді міністрів одна держава виконує право вета в справах поступовання. Ми хочемо погодитися на багато уступок, але Злучені Держави не вірять у згоду за всяку ціну. Право вета в справах формального поступування не повинно бути вживане Злученими Державами, ані жадною іншою державою на те, щоб стримати осуд і сумління інших держав.

Мир мусить бути оснований на взаємнім порозумінню і взаємній пошані. Його не вдасться забеспечити маневруванням в поступуванню, яке затемнює перед народами саму справу і важні питання, від яких залежить самий мир. Ми не страхаємося хвилевих невдач і ми не спічнемо в наших змаганнях до осягнення справедливого і тривалого миру.

* * *

У такий спосіб представив справу лондонської конференції Бирнс. Його помічник Долс ствердив теж, що там ішла справа про засади, а не про поодинокі границі; він остеріґав перед творенням ворожих державних бльоків і заявив, що теперішня історична хвиля вкладає на Злучені Державі обовязок дати світови **провід** у відбудові засад. **„Коли ми цього не зробимо, то не варта буде жити в цьому світі"** сказав Долс. Потім він зясував 5 засад, на яких повинен бути опертий світовий мир а це: 1). в справах територіальних, треба опертися на бажанню інтересованих народів; 2). в справах кольоніяльних на засадах добробуту інтересованих людей; 3). мирові договори повинні містити в собі міжнародну хартію прав людини і основних вольностей.

Наші американські делеґати проголосили ясно перед світом, про що йде справа при заключуванню мирових договорів. Тепер пора на населення сказати своє слово.

РОБІТНИЦІ Й РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити що, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі". Зголошуючись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій часописи.

ДИВНІ НОВИНИ

ҐЕНЕРАЛ КАТОЛИЦЬКИМ ЕПИСКОПОМ

Перший раз в історії Католицької Церкви в Америці іменований епископом військовий ґенерал. Є ним о. Вилієм А. Арнолд, капелян американської армії, який був у військовій службі 32 роки і став головним капеляном армії в 1937. У червні 1945. р. він пішов на пенсію з рангою ґенерал майора. Ватикан іменував його титулярним епископом Фокеї і він буде консервований в нюйорській катедрі св. Петрика як військовий ординарій.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ"

Прохаємо читачів „Свободи", що змінюють свою адресу, виповнити оцей блянкет, подаючи доконче **стару** й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи". **10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевої плити.**

Імя й призвище .... Ч. від.........

Стара адреса ....

Нова адреса ....

Театральний Механізм

Я, братчики мої, даремне сперечатись не буду — хто важніщий в теарі — актор, режисер або, може бути, театральний тесля. Факти показують. Факти самі за себе говорять.

А сталося це в Запоріжу або в Умані, словом: десь недалеко від Туркестану. В міському театрі.

Грали в тому міському театрі оперу. Крім визначної гри артистів, був у тому театрі, між іншим, монтер — Іван Кузьмич Мякушка.

На загальній групі, коли в 36 році робули знимку всього театру, того монтера пхнули десь збоку — мовляв, технічний персонал. А в центрі, на фотелі, посадили тенора.

Монтер Іван Кузьмич Мякушка нічого на те хамсво не сказав, та в душі притаїв деякі іскри соціальної самосвідомости і незадоволення.

А тут таке наступило. Сьогодня, для прикладу, грають "Руслан і Людмила". Музика Глинки, диригент маестро Кацман. А вісім хвилин перед 8-мою звяляються у того монтера дві знайомі йому панночки. Чи він їх раньше запрохав, або вони самі притарабанилися — невідомо. Так звяляються оті дві знайомі панночки, страшенно флиртують і взагалі просять посадити їх у загальну салю — поглянути на виставу.

Монтер говорить:

— Алеж ради Бога, мадам. Зараз я вам пару білетів на швидку руку добуду. Посидьте тут біля будки.

І сам, звичайно, до управителя.

Управитель говорить:

— Сьогодня щось наче субота. Народу сила - силенна. Кожне крісло обраховане. Не можу.

— Ах, так, — каже. — Ну, то я грати вімовляюся. Відмовляюся, одним словом, освітлювати ваше підприємство. Грайте без мене. Побачимо тоді, хто з нас важніщий і кого збоку знимати, а кого в центр садит.

І сам назад у будку. Вилучив у всьому театрі світло до чортової бабуні, замкнув на всі ключі будку і сидить — страшно флиртує.

Тут зчинилася формальна обструкція і саботаж. Управитель бігає. Публика репетує. Касієр верещить, лякається, як би у нього гроші напотемки поцупили. А бродяга, головний тенор, що привик усе зніматися в центрі, звляється в дирекції і говорить своїм тенором:

— Я в темряві співати теноров відмовляюся. Раз, — каже, — темно — я відходжу. Мені, — каже, — голос дорожчий понад усе. Нехай сучий син монтер співає.

Монтер говорить:

— Нехай не співає. Наплювати йому в пику. Раз він, наволоч отака, в центрі здіймається, то нехай одною рукою співає, а другою світло засвічує. Дрантя яке найшлося! Думає — тенор, то йому й світи весь час. Панів нині немає! Тепер народ усе сам рішає.

Тут, звичайно, монтер ізчезнився з тенором.

Нагло управитель звляється і говорить:

— Деж ті дві чортові дівиці! Через них помічається повна загибель. Зараз я їх куди-будь встромлю, короваб їх забуцькала!

Монтер говорить:

—Ось вони, чортові дівиці! Тільки не через них загибіль, а загибіль через мене. Зараз, — каже, — я пущу світло. Мені енергії принціпіяльно не шкода.

В ту хвилину він пустив світло. — Починайте! — каже.

Садовлять тоді його дівиць на визначні місця і починають виставу.

Тепер і самі розщовпуйте, хто важніщий в тому складному театральному механізмі.

———

Добрі колись були часи в нашій батьківщині світового пролетаріяту, та минулися. Замісто старих генералів нових наплодилося, ще гостріщих. І не може тепер працьовий елемент виявити всеї глибини своєї клясової самосвідомости.

Але прийде ще час і на цих нових генералів. Не будуть вони пить народню кров, а будуть слідом за старими генералами. Шкода, що так скоро Леніна чорти забрали.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. Я ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Drawn for the National War Fund—Keith Temple, New Orleans (La.) Times Picayune

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НОРТГЕМПТОН, ПА.

$937.75 українським жертвам війни.

Українська греко-католицька громада перевела збірку на допомогу українським жертвам війни, якої загальна сума виносить $937.75. На ту суму склалися такі жертви:

Українська греко-кат. парохія св. Івана Хрестителя $150; Клюб при цій парохії $150; дохід з пікніку $270; Сестрицтво св. Ольги, від. 318 У. Н. Союзу $50; І. Свала $25; по $10: Ю. Ваніско (доложив до пікніку), В. Саюк; по $5: С. Тихий, І. Сидор, І. Прийдун (ст.), Л. Демчук, О. Палій, А. Сирко (фам.), П.67 Мослюк, В. Боднарчук, В. Демчишин, М. Темошек, о. В. Уляницький, А. Костів, О. Сиванич, І.Брощак, Г. Багнюк, Д. Дробот; по $3: С. Русин, С. Струс, Д. Лисканич, Т. Майстер; по $2.50: О. Маїцький, І. Союк, С. Союк; по $2: Р. Куштай, Т. Борух, І. Салацька, І. Нагірний, В. Баран, С. Лех, Т. Бенецький, Г. Кочан, С. Русин, С. Тухтій, С. Коваль, В. Дворник, А. Малота, К. Поталецький, М. Кочан, Н. Нусь, О. Лемчук, С. Гринак, Г. Маруцак, І. Фрийдун, І. Теребецький, Л. Пухир, І. Новак, Д. Бала, І. Роман, а А. Грициняк $1.50; по $1: А. Гриняк, М. Дрофітс, Й.Крайник, П. Солян, С. Шпак, Д. Драбик, К. Дрончак, В. Дрончак, П. Шарга, К. Степчак, М. Степчак, Н. Демчик, А. Крайовський, Г. Гринда, М. Яцура, Ю. Тхорик, М. Сушко, А. Гринда, В. Ткач, М. Качур, Г. Іванів, А. Чемериз Н. Майорик, А. Гоцалюк, Н. Н., М. Бомба, А. Худик, Н. Нусь, Ф. Пиндус, П. Кравчук І. Кравчук, М. Брощак, І. Стеців, А. Кремко, П. Падох, Т. Присташ, Т. Салаш, С. Кравчишин, П. Крайник, Г. Драгущак, А. Лісецька, А. Лахута, М. Ворик, А. Корн, І. Никитер, П. Такаш, І. Демчук, П. Демчук, І. Ді Нарзо, Н. Гусак, С. Гусак, В. Боднар, І. Грициняк, І. Романик, В. Іваніцький, І. Стопай (мол.), М. Стопай, І. Михалик, Й. Барна, Й. Ґлодиш, М. Барна, Д. Горбови, А. Керн, М. Михалик, М. Олещак (ст.), С. Сорока, Р. Голубовська, Е. Левицька, А. Процаник (ст.), Т. Бруцяк, Й. Решетар, В. Коколюс, І. Кимак (мол.), М. Лукасевич, А. Крайняк, І. Лайчак, К. Дравущак, І. Волянський, А. Антолик (ст.), М. Ґелета, М. Галюлько, Н. Радьонь, Й. Теребецький, О. Валах, П. Нусь, А. Ярема, С. Плечан, Н. Коченаш, А. Ґелета, В. Боґуш П. Фішер, О. Крайняк, П. Федьо, П. Баловський, А. Антолик (мол.), М. Лайчак, П. Боґалик, Н. Бушнер, В. Ґулькевич, А. Падух, М. Сулик, С. Суп, І. Радьо, Г. Мандрик, М. Осифчак, П. Томас, І. Борнисевич, І. Сулик, М. Радьо, П. Лазар, М. Коваль (мол.), Й. Ганчин, М. Коваль, В. Крупа. — Решта дрібними.

Збірку переслано в такий спосіб: $100 через кампанію „Свободи" за стодоляровими жертводавцями від Української греко-кат. громади. $100 на працю Українського Конгресового Комітету, $737.75 до Українсько - Американського Допомогового Комітету в Філядельфії.

ЖАРТИ

Відплатився!

Уже 50 літ з чубком минає, як Ню Йорк славився надземними залізницями по вулицях, але тоді це були паровози. Їх власником був славний магнат Джордж Ґуд. Він негодував на нюйорського директора поліції Тамеса Бернса за його драстичні методи виконування поліційної влади і раз трапилася йому нагода докучити за це поліцмайстрови. Вчасі одного бенкету, на якім була приявна вся знать, Ґуд у промові жалувався, що Бирнс вміє докучати своїми методами поважним людям, але не вміє допильнувати беспеченства в місті.

— „Бо от, подумайте панове" — каже Ґуд. — „Сьогодні рано, коли я їхав надземною залізницею до мого бюра, якийсь злодюга вирвав мені золотий годинник з ланцюшком з кишені і втік".

Бирнс, не в тімя битий, вибіг з бенкетової салі і змісця дав знати поліції, щоб негайно перешукала всі місця, де заставляють дорогоцінности („повншап"). За якої пів години поліція доставила годинник Ґуда, на котрому були вириті початкові букви власника. Бирнс при нагоді зголосився до слова на бенкеті і, передаючи годинник Ґудови, каже:

— Лише вважайте, пане Ґуд, ніколи не їдьте надземною залізницею, бо це єдине небеспечне місце для подорожних у Ню Йорку.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні зборн Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться в понеділок, 15-го жовтня, в годині 7:30 ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Двгуючих членів просимо вирівнати свої залеглі вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Косоноцький, предс.; С. Ґріца, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

ПОШУКУЮТЬ

ПОШУКУЮТЬ ОСІБ

Скробача Григ. пошукує Мачок Василь з Рогатина; **Семеґена Дмитра** — Семеґен Мих.; **Скробача Мих.** — Скробач Ів.; **Лучишину Олену** — Лучишин Роман; **Сорохтей Олексу і Фотину** — Благий Ст., Залуже, Береж.; **Сенишина Петра** — Король Мих., **Андрусіва Мих.** — Андрусів Ів. з уїзда Лучинці; **Малиновського Степана** — Мединський Мих., Свистільники; **Олійника Луку і Кухаришина Івана** — Олійник Мирон, Липиця Горішна; **Тихановича Волод.** — Музика Мих., Жовчів; **Туранського Волод.**—Білик Мих., Липиця дол.; **Федунківа Ст.**—Федунків Мик., Демянів; **Бінашевську Кат.**—Сверида Волод., Путянці; **Росоловського Мих.**—Гривнак Семен, Чесники; **Форемну Евг. і Кат.**—Федьків Степан, Чесники; **Синогурського Мик.**—Гривнак Федь, Жовчів; **Василинчук Марію**—Собків Андрій, Уїзд; **Бурку Василя** — Бурко Петро, Жовчів; **Валицького Петра**—Валицький Дм.; Лучинці; **Остапів Янку**—Остапів Мих., Руда; **Третяка Вас.**—Грицишин Вас., Вербилівці; **Пошталяна Федя**—Бойчак Іван, Помонята.

Прошу всіх зголоситись до: **Alexander Kocopy, 9741 — 91 Street, Ozone Park 17, N. Y.**

КАТЕРИНА з дому Горак, а замужна **НАТИШАК,** пошукує свого сестрінця **ІВАНА ЛАЦИК,** зі села Дроздовичі, повіт Перемишль. Останним разом він перебував в Дітройт. Хто про нього знав би, або він самий, нехай зголосить до мене на адресу:
CATHERINE NATYSHAK
578 Cameron St., Youngstown, Ohio

ВОЛОДИМИР ВЕЛИЧКО пошукує свойого брата **СТЕФАНА ВЕЛИЧКО,** який мав виїхати до Америки в році 1910. Адреса:
Regensburg, Weissgertergraben 18/II Germany

ТАРЗАН, ч. 1262. Безпомічний союзник.

Нагло з пущі зачув Тарзан дике трубіння слона.

В його очах заблисла надія. — „Тантор!" „Тантор!" закликав Тарзан і великий звір прийшов до нього.

Тарзан говорив мовою джунглів, котру всі звірята розуміють у різнім ступни.

Одначе навіть могутній король джунглів не міг переконати Тантора, щоб він притоптав тліючий ґніт.